

ІНДЗ НА ТЕМУ:
« ФРАНКО – ПРУССЬКА
ВІЙНА І ПАРИЗЬКА
КОМУНА»

Підготувала:

студентка **032** групи
історичного факультету

Маруна К.В.

Перевірила:

Гончаренко О.Л.

ПЛАН

- ❖ 1. Причини та передумови війни.
- ❖ 2. Початок воєнних дій.
- ❖ 3. Дипломатія під час війни.
- ❖ 4. Франкфуртський мир.
- ❖ 5. Паризька комуна та її значення.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

❖ Мета: висвітлити основні причини та перебіг франко – пруської війни та її наслідки для ворогуючих країн.

❖ Завдання :

- дослідити соціально- економічне і політичне становище Франції та Пруссії до війни та під час війни;
- визначити основні позиції великих держав під час війни;
- прослідкувати основні тенденції діяльності французьких та пруських правителів.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВІЙНИ:

- ❖ Причиною франко-пруської війни було суперництво між Францією та Пруссією за гегемонію в Центральній Європі. Франція, яка остерігалася посилення Пруссії, намагалася перешкодити об'єднанню німецьких земель під її зверхністю. Обидві країни прагнули війни, щоб остаточно вирішити протиріччя, що назрівали.
- ❖ Попитом до війни стали династичні суперечки навколо іспанського престолу. У 1868 р. в Іспанії сталася революція, внаслідок якої королеву Ізабеллу II було позбавлено престолу. Народ вимагав республіки, а правлячі кола Іспанії тим часом вели пошуки нового монарха. У липні 1870 р. престол запропонували родичеві прусського короля Леопольду Гогенцоллерну. Боячись опинитися між двома вогнями, Франція почала наполягати на тому, щоб кандидатура Леопольда, як претендента на престол, не розглядалася ні тоді, ні будь-коли у майбутньому.

❖ Пруссія, погоджуючись із першою вимогою, відмовлялася прийняти другу.

Подальші наполягання Франції закінчилися тим, що прусський король Вільгельм I надіслав французькому послові "Емську депешу", підкореговану канцлером Бісмарком. У ній, зокрема, містилася фраза про те, що "його величність король відмовляється прийняти французького посла".

❖ Французький уряд сприйняв це як образу і 19 липня 1870 р. оголосив війну Пруссії. Майстерно розіграна Бісмарком провокація мала успіх. Пруссія в очах громадськості виступала як жертва агресії.

❖ Почавши війну, Франція виявилася неспідготовленою до неї. її армія поступалася прусській як чисельно (250 тис. проти 400 тис. вояків), так і якісно.

ПЕРШИЙ ЕТАП ВІЙНИ

- ❖ На початку серпня три німецькі армії вторглися в межі Франції. 20 серпня 80-тисячну французьку армію було оточено в районі фортеці Мец, а 1 вересня така ж доля спіткала 100-тисячне військо в районі м. Седан, де знаходився і сам імператор Франції Наполеон III.
- ❖ 2 вересня після нетривалих переговорів Наполеон III підписав акт про капітуляцію французької армії.

❖ Французька Рейнська Армія (під командування особисто імператора) нараховувала близько 250 тисяч чоловік. Німці проти них виставили армію під фактичним командуванням Мольтке, яка за різними оцінками нараховувала від 380 до 500 тисяч чоловік. Взагалі людський потенціал тодішньої Французької армії оцінювався у максимум 570 тисяч, а армії усіх німецьких держав які брали участь у війні—більше ніж 1 мільйон. Перевагами французів були досконаліші ружниці системи Шапсо і більш рання мобілізація. На боці німців же була дисциплінованість, чисельна перевага, краща артилерія, ретельно розроблений ще взимку план ведення бойових дій.

❖ Вже з самого початку війни була очевидна перевага німців. 4 серпня німці почали наступ в Ельзасі. В цей же день німці захопили Вейсенбург. 6 серпня німецькі війська розбили 1 корпус маршала Мак-Магона біля Верту та 2 корпус генерала Фроссара біля Шпіхерна. Після чого у результаті битв на лівому березі Мозеля 16 та 18-ого серпня (біля Марс ла Туре та Сен-Пріва — Гравелота) французькі війська під командуванням маршала Базена були блоковані у Меці. Тоді французький уряд дав наказ новосформованій Шалонській армії (під командуванням Мак-Магона, особистий склад біля 120 тисяч чоловік) виступити з Реймса і деблокувати Мец. Але 1 вересня при Седані вона зазнала жакливого поразки від німців. До полону потрапило понад 80 тисяч солдатів, а разом з ними і сам імператор.

ДРУГИЙ ЕТАП ВІЙНИ

❖ 4 вересня у Парижі була проголошена республіка, головою уряду став Трошю («Уряд Національної Оборони»). Але німці прагнули здобути від війни якнайбільше і тому продовжили наступ. 13 вересня почалася облога Парижа. 27 вересня здався гарнізон Страсбурга.

❖ У цей же час завдяки партіотичному піднесенню французького народу уряду вдалося сформувати чималу армію. Загальна кількість вояків (у тому числі партизанів (франтіреров), Національної Гвардії, гарнізонів міст) складала близько 1 мільйона чоловік. Наприклад Луарська армія чисельністю 11 корпусів (біля 220 тисяч чоловік) змогла відбити 9 листопада Орлеан і почала наступ на Париж для з'єднання з оборонцями столиці.

ДИПЛОМАТІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

- ❖ Інші держави під час війни зайняли нейтральну позицію.
- ❖ Так Росія пам'ятала про Кримську війну та про підтримку Францією польського повстання 1863 року. Англія (союзник Франції під час Кримської війни) була невдоволена планами Наполеона III щодо Бельгії. Італія була невдоволена позицією Франції у війні Італії з Австро-Угорщиною та вдячна Бісмарку за Венецію. Австро-Угорщина нещодавно зазнала поразки у війні з Пруссією та боялася втручання Росії.

РОСІЯ І ФРАНКО- ПРУССЬКА ВІЙНА

❖ Росія після поразки у Кримській війні і підписання в 1856 році ганебного для неї Паризького мирного договору позбулася своїх привілеїв на Чорному морі. За умовами договору їй заборонялося мати і будувати флот на Чорному морі. Залишена в повній дипломатичній ізоляції Росії не залишалося нічого іншого окрім підписання цього договору. Франція, Великобританія та Османська імперія зайняли на міжнародній арені ворожу Росії сторону. Австрія вважалася союзником Росії, але після Кримської війни стало ясно, що імператор Франц Йосип не збирається підтримувати Росію.

❖ Залишалася тільки Німеччина, яка давно шукала дружби з Петербургом. Отто фон Бісмарк хоч і недолюбливав Росію, але чудово розумів, що без союзу з нею він не зможе протриматися на світовій європейській арені. Він всіляко домагався розташування Петербурга, який, в свою чергу, також шукав нових союзників. Пруссія, заручившись підтримкою Російської імперії, починала в Європі війну за війною. Натомість вона обіцяла Росії підтримку з перегляду Паризького миру 1856 року. Під час Данської війни 1864 прусський флот посилювався на Балтійському морі, але Росія ніяк на це не відреагувала. Під час Германійської війни 1866 року Росія також зайняла нейтральну позицію.

Не втрутилася Росія і у Німецько-французьку війну. Сам Наполеон III не шукав дружби і союзу з Росією, і це була його дуже велика політична помилка. Уже під час Франко-пруської війни в Петербург був відправлений Адольф Т'єр, який благав про втручання Росії у війну з Пруссією. Але було вже пізно. Т'єр повернувся в Париж ні з чим.

❖ Петербург сподівався, що після війни Бісмарк віддячить Росію за нейтралітет і змусить Францію скасувати статті Паризького світу. Сам же Бісмарк був іншої думки. Він вважав, що Росії потрібно таємно будувати собі флот на Чорному морі і не поширюватися про це. Природно, безпосередньо він про це не говорив. Він робив вигляд, що цілком поділяє інтереси Росії, і обіцяв свою підтримку після закінчення війни. Більшість дипломатів Петербурга вважало Бісмарка надійним союзником. Олександр Горчаков був одним з небагатьох російських політиків, «розкусили» політику Бісмарка. Він намагався переконати імператора Олександра II переглянути своє ставлення до Пруссії. Але російська монарх навіть і чути про це не хотів. Бісмарк ненавидів Горчакова і навіть не приховував цього. В результаті ні запізнілі прохання Франції про допомогу, ні прохання Горчакова не довіряти Бісмарку (як, втім, і Тьєру) не зуміли переконати Олександра II змінити своє ставлення до Пруссії. Росія залишалася союзником Пруссії і не втручалася у війну з Францією.

На самому початку франко-пруської війни вийшла російська декларація про нейтралітет. Вона завершилася багатозначною фразою:

«Імператорський уряд завжди готове надати найшциріше сприяння всякому прагненню, що має метою обмежити розміри військових дій, скоротити їх тривалість і повернути Європі блага світу.»

Найважливіше в цьому пасажі – вказівка « обмежити розміри військових дій». Ставилось воно до Австрії та утримувало її від втручання у війну на боці Франції.

ІТАЛІЯ І ФРАНКО- ПРУССЬКА ВІЙНА

❖ Під час Франко-пруської війни Італію на свій бік намагалися схилити Франція, Австро-Угорщина і Пруссія. Але жодна з країн не домоглася успіху. Франція все ще утримувала Рим, її гарнізон стояв в цьому місті. Італійці бажали об'єднати свою країну, включивши в неї і Рим, але Франція цього не дозволяла. Франція не збиралася виводити свій гарнізон з Риму, тим самим вона втратила можливого союзника. Пруссія побоювалася того, що Італія може розпочати війну на боці Франції, і всіляко намагалася добитися італійського нейтралітету у війні. Боячись посилення Італії, Бісмарк сам особисто писав королю Італії Віктору Еммануїлу, просячи його не втручатися у війну з Францією. З боку Австрії хоча і поступали пропозиції про союз проти Пруссії, вони не мали такого ефекту як слова Бісмарка. Канцлер Пруссії зумів домогтися від Італії нейтралітету в цій війні.

АВСТРО- УГОРЩИНА ПІД ЧАС ВІЙНИ

❖ Під час Австро-пруської війни Наполеон III підтримував Австрію і навіть збирався надати їй допомогу, напевши на Пруссію. Але Наполеон занадто довго вирішувалося на війну з Пруссією. Коли ж все-таки він зважився, то війна з Австрією закінчилася і Франція залишилася один на один з Пруссією. Природно, воювати з Пруссією без підтримки Австрії Наполеон III не наважився. Момент для знищення планів Бісмарка був упущений. Тепер вже всі німецькі держави підкорялися Вільгельму I. Навіть південно - німецькі держави, які часто виступали проти політики Пруссії, приєдналися до оборонно-наступального пункту Північнонімецького союзу. Австрія була виключена з Німецького союзу, а це означало, що тепер Австрія залишається в повній дипломатичній ізоляції. Австрія не напала на Пруссію під час Франко-пруської війни з тієї ж причини, з якої Наполеон III не напав на Пруссію під час Австро-пруської війни: неузгодженість та нерішучість дій військових кіл та дипломатії. Франц Йосиф, як і Наполеон III, не мав твердістю і рішучістю характеру. Австрія «запізнилася» почати війну з Пруссією. Франко-пруська війна швидко закінчилася, а після битви при седані в Австрії взагалі поховали думки про війну проти всього Північнонімецького союзу. Союз з переможеною Францією вже нікому в Австрії не був потрібен. До того ж була ймовірність того, що Росія може оголосити війну Австро-Угорщині, захищаючи інтереси свого союзника Пруссії і свої власні. Австрія, боячись вести війну одночасно з Росією і Пруссією, зберігала нейтралітет під час Франко-пруської війни.

БРИТАНІЯ І ФРАНКО-ПРУССЬКА ВІЙНА

❖ Французи вели активну політику на Близькому Сході, зокрема вони втручалися в справи і проблеми, які Великобританія вважала своїми: Суецький канал і Єгипет. Все це, на думку англійців, створювало загрозу Британської Індії. Але не це призвело британську політику до висновку, що потрібно зберігати нейтралітет у війні. Саме скандал навколо Люксембурзького питання і можливого захоплення Францією Бельгії викликав величезне невдоволення на британських островах. Це і привело до того, що Франції не довелося чекати допомоги від Англії під час війни з Північнонімецьким союзом. Навпаки, Великобританія не бачила нічого поганого в посиленні Пруссії, а от у посиленні Франції бачила явну небезпеку для своїх володінь у світі.

ФРАНКФУРТСЬКИЙ МИР

- ❖ 28 січня 1871 р. між Францією та об'єднаною Німеччиною було підписано перемир'я.
- ❖ Франція втрачала весь Ельзас (за винятком Бельфору), більшу частину Лотарингії (разом із Мецем). Також на Францію була накладана контрибуція у розмірі 5 млрд франків. Що до Німеччини, то ще в листопаді 1870 до Північно-Німецького Союзу приєднались південно-німецькі держави. А у січні 1871 року була проголошена Німецька Імперія, яка зайняла домінуючу позицію у Європі.
- ❖ Втрати сторін складали близько 50 тисяч вбитими у німців там 140 тисяч вбитими у французів. Також були великі втрати серед цивільного населення, особливо у Парижі.
- ❖ Франкфуртський мир сформував політичну систему в Європі на наступні 40 років. В той же час французьке суспільство вважало умови миру ганебними, прагнуло до перегляду умов та повернення собі своїх історичних земель. Це протиріччя і стало однією з причин Першої Світової Війни.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ

❖ Проголошення Німецької імперії у Версалі. Бісмарк хотів об'єднати ворогуючі німецькі князівства, щоб досягти створення консервативної, домінуючої Пруссією німецької держави. Він втілює це у трьох військових перемогах: Другий війні за Шлезвіг проти Данії в 1864 р., австро-прусьсько-італійської війни проти Австрії в 1866 р., і франко-прусьській війні проти Франції в 1870-1871 рр..

❖ Наполеон втратив корону, на його місце прийшов Адольф Т'єр. Він став першим президентом Третьої республіки, яка була проголошена після Паризької комуні. За роки війни Франція втратила 1835 польових гармат, 5373 одиниць зняття, більш 600 000 рушниць. Людські втрати були величезні: 756 414 солдатів (з них майже півмільйона полонених), 300 000 мирних жителів убитими (всього Франція втратила 590 000 мирних жителів, вважаючи і демографічні втрати). За Франкфуртським договором колишня імперія поступалася Німеччині Ельзасом і Лотарингією (1597000 жителів, або 4,3% свого населення). В цих областях було зосереджено 20% всіх гірничо-металургійних запасів Франції.

❖ Навіть після укладення миру у Франції перебувало 633 346 німецьких солдатів (569875 піхоти і 63471 кавалерії) при 1742 гарматах. В будь-який момент з Німеччини могли бути покликані ще щонайменше 250 000 солдатів, що в сумі дало б німцям величезну кількісну перевагу над вже переможеним супротивником. Французька ж армія мала лише вісім корпусів, а це приблизно 400 000 солдатів. Але з них реально в строю було не більше 250 000, інші, за показаннями німців, значилися лише на папері.

❖ 18 січня 1871 в Версалі Бісмарк і Вільгельм I оголосили про возз'єднання Німеччини. Мрія Бісмарка здійснилася - він створив єдину німецьку державу. До Імперії швидко приєдналися держави, не входили до складу Північнонімецького союзу - Саксонія та інші південно - німецькі країни. Австрія не увійшла до складу знов об'єднаної Німеччини. П'ять мільярдів франків, які французи виплатили німцям в якості контрибуції, стали міцним фундаментом для німецької економіки. Бісмарк став другою людиною Німеччини, але це тільки формально. Насправді прем'єр-міністр був практично одноосібним правителем, а Вільгельм I наполегливим і жадібним до влади не був.

Так на континенті з'явилася нова потужна держава - Німецька імперія, територія якої становила 540 857 км ², населення 41058000 чоловік, а армія досягала майже 1 млн. солдатів.

ПАРИЗЬКА КОМУНА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ:

- ❖ Паризька комуна 1871 р. - повстання населення, доведеного до відчаю голодом і злиднями внаслідок франко-пруської війни. У марксистській літературі Паризька комуна розглядалася як перша у всесвітній історії соціалістична революція, прообраз "диктатури пролетаріату".
- ❖ Паризька комуна завершила цикл демократичних за духом повстань, які періодично виникали у Франції протягом ХІХ ст.
- ❖ Її керівниками були діячі, які вірили в те, що ціною героїчних зусиль можливо встановити на землі царство свободи і справедливості. Вони вважали себе продовжувачами справи революціонерів кінця ХVІІІ ст.

-
-
- ❖ Від попередніх революційних виступів Паризька комуна відрзнялася тим, що вона значною мірою була зумовлена протиріччями індустріального суспільства. Її передували роки безпрецедентного в історії Франції економічного піднесення, яке, проте, мало і зворотний бік.
 - ❖ Розгортання промислової революції, прискорення темпів індустріалізації призвели до зубожіння значної кількості дрібних власників. Вони йшли працювати на заводи і фабрики, де умови праці були вкрай важкими, а заробітна платня - мізерною. Машинне виробництво знецінювало досвід і кваліфікацію колишніх ремісників і мануфактурних робітників. На фабриках і заводах набула поширення праця жінок і дітей, яким платили ще меншу заробітну платню, ніж чоловікам.
 - ❖ Накопичена у знедолених ненависть до експлуататорів рано чи пізно вирвалася б на поверхню. Але якби не франко-прусська війна, то вона навряд чи переросла б у криваву громадянську війну.
 - ❖ Поштовхом до повстання парижан стало невдоволення політикою уряду Тьєра.
 - ❖ Укладення миру з Німеччиною викликало обурення парижан, які до того ж підозрювали Тьєра у прагненні відновити монархію.
 - ❖ У той час значна кількість демократів вбачала захист від реакції та реставрації монархії в децентралізації влади. Парижани вимагали відновлення самоврядування в столиці. У ролі захисників інтересів парижан виступала Національна гвардія - найбільш організована сила столиці. 24 лютого 1871 р. було утворено Республіканську федерацію Національної гвардії на чолі з Центральним комітетом. Фактично Національна гвардія стала центром опозиції урядові.

❖ Хоч якими серйозними були розбіжності між Національною гвардією та урядом, а все ж ніхто в Парижі і не думав, і не говорив про збройне повстання. Збройний виступ Національної гвардії спровокував сам уряд.

❖ Після зняття блокади Парижа було припинено виплату винагороди солдатам Національної гвардії. У місті, економіка якого ще не відродилася, тисячі людей залишилися без засобів до існування. Коли Національні збори анулювали відстрочення з виплати заборгованості, за лічені дні до виплати було пред'явлено 150 тис. боргових зобов'язань. Парижан обурювало і те, що уряд і Національні збори вибрали місцем свого перебування Версаль.

❖ 18 березня 1871 р. за наказом уряду війська здійснили спробу захопити артилерію Народної гвардії, що була зосереджена на Монмартрському пагорбі. їхній рух перепинили жінки, які вранці займали черги до хлібних магазинів, і солдати відступили без бою. Проте сталося так, що генерали Леконт і Тома потрапили до рук гвардійців та були розстріляні.

*СПРОБА ЗАХОПИТИ
АРТИЛЕРІЮ НАРОДНОЇ
ГВАРДІЇ*

❖Через це Тьєр видав наказ про евакуацію урядових установ до Версаля. Разом з урядом із столиці виїхали представники заможних верств суспільства. Єдиною авторитетною силою в Парижі залишився ЦК Національної гвардії, який перебрав владу в столиці та призначив на 26 березня вибори до Паризької комуни (так за традицією у Франції називався орган самоврядування Парижа). Спроби примирити уряд і ЦК Національної гвардії успіху не мали. Уряд дав зрозуміти, що вважає паризьких опозиціонерів злочинцями, з якими мають розмовляти гармат.

❖У виборах, що відбулися 26 березня, взяли участь 229 тис. осіб із 485 тис. внесених до списку. До комуни обрали 86 осіб, із яких 20 відразу подали у відставку. 16 квітня провели довибори. Серед членів комуни опинилися відомі люди - учасники революції 1848 р., діячі культури. Але більшість депутатів була невідома громадськості. Це були різні за професією громадяни - лікарі, журналісти, робітники, чиновники. У політичному аспекті вони належали до прудоністів, неоякобінців та бланкістів. Частина з них входила до секції Міжнародного товариства робітників (1-й Інтернаціонал). Політичні розбіжності ускладнювали роботу комуни, ставили під загрозу її єдність і навіть існування.

❖Комуна заявила про свої наміри здійснити глибокі перетворення, що за них боролося не одне покоління французьких революціонерів: регулярну армію заступав озброєний народ; провадилася демократизація державного апарату, що передбачала виборність і змінність чиновників; ліквідовувався поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову гілки.

❖Вводилася також нова організація праці. На підприємствах установлювався робітничий контроль. Частина підприємств передавалася робітничим кооперативам.

ОСНОВНІ ВИМОГИ КОМУНАРІВ:

❖ Нагальними були реформи, спрямовані на задоволення потреб населення, як-от:

- ❖ ліквідація заборгованості з квартирної платні;
- ❖ безплатне повернення речей вартістю до 20 франків, закладених у ломбард;
- ❖ введення відстрочення на 3 роки за комерційними кредитами;
- ❖ скасування нічної праці в пекарнях.

❖ Головною турботою комуні лишалася війна з Версалем. Не маючи підтримки провінцій, комунарам доводилося розраховувати виключно на власні сили.

❖ Перші сутички між захисниками комуні та її ворогами почалися вже в квітні. Жодна із сторін тоді не здобула вирішальної переваги.

❖ У травні настав злам. Уряд Тьера, отримавши допомогу від німецького командування зброєю та солдатами (полонених лід час війни французьких солдатів було достроково звільнено), перейшов у наступ, і 21 травня 1871 р. війська версальців вдерлися до Парижа. Бой тривали до 28 травня. Останній форт, що його захищали комунари, капітулював 30 травня. 72-денна влада Паризької комуні скінчилася.

❖ Нагальними були реформи, спрямовані на задоволення потреб населення, як-от:

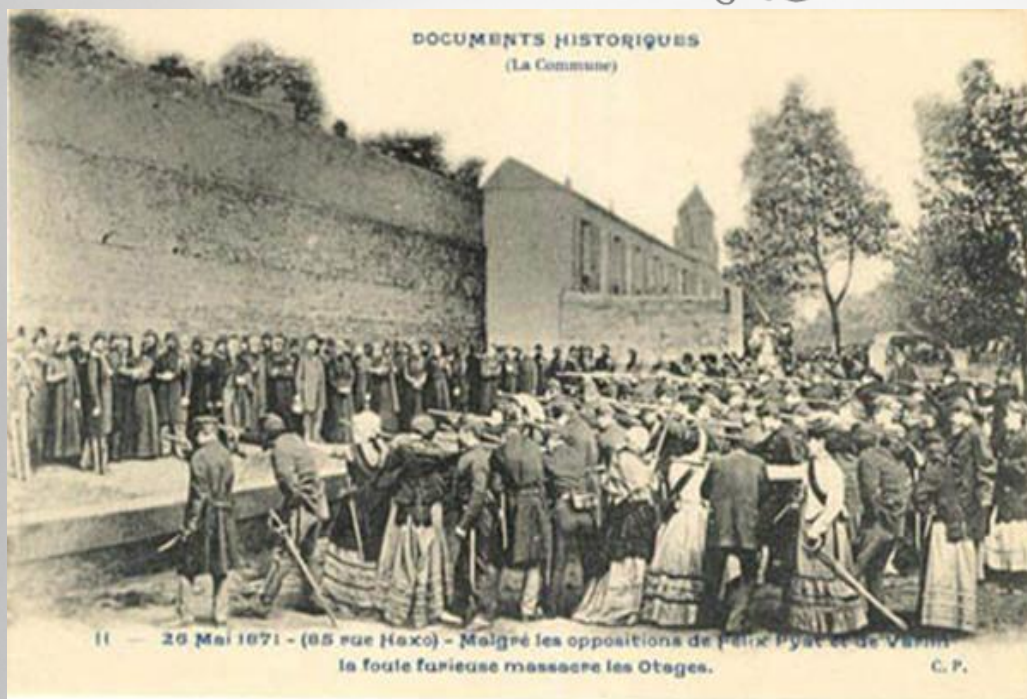
- ❖ ліквідація заборгованості з квартирної платні;
- ❖ безплатне повернення речей вартістю до 20 франків, закладених у ломбард;
- ❖ введення відстрочення на 3 роки за комерційними кредитами;
- ❖ скасування нічної праці в пекарнях.

БІЙ КОМУНАРІВ З ВЕРСАЛЬЦЯМИ

❖ Воюючі сторони ніби змагались у жорстокості. Версальці безжально розстрілювали захисників столиці, а комунари - заручників, якими були переважно люди з багатих прошарків суспільства. Під час вуличних боїв комунари навмисне підпалили будівлі, що мали велике історичне і архітектурне значення - міську ратушу, Палац правосуддя, Тюльрійський палац, Міністерство фінансів, будинок Тьєра. Версальці люто мстилися своїм ворогам, залити місто їхньою кров'ю.

РОЗСТРАЛ КОМУНАРІВ

❖ Дорого обійшлася Франції впертість політиків, які не бажали йти на компроміс, і народних вождів, які вважали, що саме вони покликані здійснити свою високу історичну місію. Але пам'ять людська на рідкість вибіркова. Для одних комунa залишилась у пам'яті трагічною сторінкою історії Франції, для інших - святом перемоги демократії та справедливості.

Дякую за увагу!